

Viken Fylkeskommune
Postboks 220
1702 Sarpsborg

Dato: 20.09.2021
Saksref.: 202100685-4
Deres ref.: 422965/2021 -
2020/131429

Høring: Planprogram for nye regionale planer - saksnummer 2021/39463. Uttalelse fra Jernbanedirektoratet

Vi viser til høringsbrev datert 30.06.21 med høringsfrist 24.09.21. Vi viser også til uttalelse fra Bane NOR datert 9.09.21.

Jernbanedirektoratet har ansvar for utvikling av framtidig transporttilbud med tog i Norge, gjennom avtaler med Bane NOR om forvaltning og utvikling av infrastruktur og med togoperatørene om produksjon av persontrafikkjenester. Jernbanedirektoratet fokuserer på transporttilbudet, med infrastruktur som et av flere virkemidler, og skal bidra til at togtilbudet er koordinert med øvrige transporttilbud.

Denne høringen omfatter utkast til planprogram for tre nye regionale planer for Viken-samfunnet:

- a. Regional plan for kompetanse og verdiskaping
- b. Regional plan for areal og mobilitet
- c. Regional plan for økt livskvalitet, deltakelse og likeverd

Vi vurderer det som en fordel at disse tre regionale planene utvikles parallelt da det er nære knytninger mellom for eksempel arealbruk, mobilitet, livskvalitet og verdiskaping. Vi forventer at disse sammenhengene også materialiseres i de konkrete planene som skal utarbeides.

Jernbanedirektoratets uttalelse retter seg mot regional plan for areal og mobilitet, men våre synspunkter er også av relevans for de øvrige planene, kanskje særlig med vekt på utviklingsmålet «levende og attraktive byer og distrikter» i regional plan for økt livskvalitet, deltakelse og likeverd; gode mobilitetstilbud (bærekraftig bevegelsesfrihet) er viktige for god livskvalitet.

Jernbanedirektoratet representerer et statlig mobilitetstilbud som krysser fylkesgrenser og forholder seg til funksjonelle bo- og arbeidsmarkedsregioner. Oslo og Viken har et sammenhengende område og det er derfor nødvendig at areal og mobilitetsplaner sees i sammenheng mellom disse to fylkene. Jernbanedirektoratet vil derfor både som ansvarlig for togtilbudet og som part i Byvekstavtalen for Oslo og Akershus understreke at det er svært viktig at regional plan for areal- og transport i Oslo og Akershus videreføres inn i arbeidet med regional plan for areal og mobilitet. Videre vil vi også trekke frem at regional Areal- og transportplan Buskerudbyen 2013-23 som ligger til grunn for Buskerudby-samarbeidet og tilsvarende planer for Østfold bør videreføres på egnet måte.

Planens formål og tematikk

Regional plan for areal og mobilitet skal gi overordnede rammer og konkrete føringer for kommunal, regional og statlig areal- og mobilitetsplanlegging i Viken. Vi opplever at formålet med planen er tilfredsstillende beskrevet i planprogrammet og et godt utgangspunkt for videre planarbeid.

Som nevnt ovenfor er vi svært opptatt av at omforente føringer som er nedfestet i tidligere areal- og transportplanene bli videreført i de nye planene. Vi vil også påpeke viktigheten av sammenhenger med nabofylker og Sverige, slik det er omtalt i planprogrammet.

Planprogrammet beskriver 6 innsatsområder (temaer), med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål. Vi synes dette er spennende og nytenkende utgangspunkt for en regional plan for areal og mobilitet. Her burde det ligge godt til rette for å finne bærekraftige løsninger for arealbruk.

Under innsatsområde 3 heter innledningsvis at «Planen skal sikre at omdisponering av areal ikke går på bekostning av matproduksjon, biologisk mangfold, friluftsområder, kulturmiljøer eller karbonlagring.» Dette kan til en viss grad stå i motstrid til Innsatsområde 4 «Planen skal fremme bærekraftig mobilitet, innenfor både person- og godstransport.» Etablering av bærekraftige transportløsninger vil i noen grad kunne kreve omdisponering fra annen arealbruk. Vi forutsetter at dette drøftes nærmere i arbeidet med den regionale planen.

Persontransporttilbudet med tog danner ryggraden i kollektivtransportsystemet i Viken (og omkringliggende fylker). Vi opplever at planens formål og tematikk støtter opp om dette og ser frem til videre samarbeid om utvikling av det togtilbudet som del av det samlede mobilitetstilbudet i Viken.

Relevant kunnskapsgrunnlag

Det kommende planarbeidet skal være kunnskapsbasert og bygge på oppdaterte regionale data, analyser og utredninger. Jernbanedirektoratet har de senere år gjennomført flere utredninger som kan være relevante for arbeidet med regional plan for areal og mobilitet i Viken:

[KVU Kongsvingerbanen](#) (2020) med underlagsdokumenter og høringsinnspill

[KVU Hovedbanen Nord](#) (2021) med diverse underlagsdokumenter.

[Mulige tiltak for bedre utnyttelse av togkapasiteten gjennom Oslo](#) (2020)

[KVU Terminalstruktur i Oslofjordområdet](#) (2020)

[KVU Oslonavet](#) (2016)

Vi viser også til det gode arbeidet som er gjennomført i bystrategisamarbeid og byutredninger de siste årene i Buskerudbyen, Nedre Glomma og Oslo/ Akershus.

Involvering i videre planarbeid

Planprogrammet legger opp til medvirkning fra alle offentlige aktører i det kommende planarbeidet. Fra jernbanesektoren vil både Jernbanedirektoratet og BaneNOR SF være viktige samarbeidspartnere. Jernbanedirektoratet har ansvaret for den langsiktige utviklingen av togtilbudet og Bane NOR forvalter og utvikler eiendom og infrastruktur.

Jernbanedirektoratet ser på deltakelse i det regionale planarbeidet som et viktig virkemiddel i vår egen oppdragsløsning, og vi vil følge opp regionreformens intensjon om økt statlig deltakelse for mer forpliktende regional planlegging.

For Jernbanedirektoratet vil deltagelse i arbeidet med regional plan være viktig i to perspektiver:

- Vi vil bruke den informasjonen vi der tilegner oss til å bidra til at det fremtidige togtilbudet blir best mulig tilpasset den arealutvikling som planen legger opp til.
- Vi vil bidra inn i planarbeidet med kompetanse og realistiske forutsetninger for hvilken rolle toget og jernbanen kan spille i fremtiden.

Gjeldende planverk og samarbeid

De tre nye regionale planene for Viken skal bygge videre på elementer fra gjeldende regionale planer. Gjennom vår deltagelse i arbeidet med disse planene er vi kjent med disse planenes detaljeringsgrad og konkretisering for de aktuelle områdene, og at dette har vært til stor nytte for alle aktørers planlegging.

Regionale planer for Viken vil naturlig nok måtte være på et mere overordnet nivå, og det vil kunne være en utfordring å opprettholde det forventede/ erfarte detaljeringsnivået i de enkelte delområdene innen Viken, som for eksempel Buskerudbyen og Nedre Glomma.

Langsiktig arbeid og strategier

Toget utgjør ryggraden i kollektivtilbudet i Viken. Jernbanedirektoratet har ansvar for langsiktig utvikling av persontransporttilbudet med tog. Stortingsmeldingen om NTP 2022-33 beskriver utvikling av togtilbudet gjennom konkrete effektpakker med konkrete tilbudsforbedringer trinn for trinn gjennom planperioden.

Trinnvis utvikling av togtilbudet for de enkelte strekninger er nærmere beskrevet i Jernbanedirektoratets [Tilbudsbok](#). Fremdrift av de enkelte effektpakker vil kunne påvirkes av etterspørselsendringer som kan være følger av regionale planer for Viken. Det kan derfor være gjensidig avhengighet mellom fylkeskommunens og Jernbanedirektoratets langsiktige planarbeid.

Avslutning

Jernbanedirektoratet ser frem til videre samarbeid om utvikling av regionale planer for Viken.

Med vennlig hilsen

Benedicte Bruun-Lie
Seksjonsleder

Ove Skovdahl
Spesialrådgiver

Kopi: Jernbanedirektoratet, Bane NOR SF

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes uten signatur